

CENTRUM EUROPEJSKICH
STUDIÓW REGIONALNYCH I LOKALNYCH
UNIwersytet Warszawski

Polityka miejska w Polsce

Bohdan Jałowiecki

Polityka miejska – autorytarna czy deliberatywna?

Polityka miejska jest jedną z polityk publicznych dotyczących całości zjawisk i procesów obserwowanych w miastach. Realizacja polityki miejskiej wymaga określenia jej podmiotu i celu. W dotychczasowej praktyce podmiotem polityki są władze państwa i miasta, które określają cele jakie ich zdaniem należy realizować. Jednym z przykładów autorytarnej polityki miejskiej jest haussmannowska przebudowa Paryża realizowana z woli Napoleona III (Jałowiecki 2010). Ale tego rodzaju politykę miejską stosują nie tylko autorytarne, ale także demokratyczne reżimy.

W ostatniej dekadzie zauważa się w niektórych krajach odejście od arbitralnych rozwiązań w polityce miejskiej i przechodzenie od demokracji liberalnej, w której w imieniu mieszkańców podejmują decyzje ich wybrani przedstawiciele do demokracji deliberatywnej, która polega na szerokiej społecznej debacie, w której uzgadniane są wspólne interesy większości i zapewnione prawa mniejszości. Przykładem takiej debaty mogłaby być np. dyskusja zakończona referendum czy wznosić stadion kosztem 2 miliardów złotych czy też – jak mówił w wywiadzie dla „Gazety Wyborczej” Sławomir Sierakowski – wybudować 10 000 mieszkań socjalnych rozwiązując w znacznej części problemy mieszkaniowe ubogich mieszkańców Warszawy (Sierakowski,2013). Narzędziem deliberatywnej polityki miejskiej są „budżety partycypacyjne” wprowadzane w różnych krajach. Polskie nieśmiałe próby w tym zakresie mają cechy wyłącznie propagandowe, ponieważ kwoty przeznaczone do dyspozycji „mieszkańców” są śmiesznie małe.

Wymiary polityki miejskiej

Polityka miejska jest prowadzona we wszystkich cywilizowanych krajach w dwóch wymiarach: polityki państwa w stosunku do miast i polityki miast w stosunku do ich przestrzeni oraz zamieszkującej ją zbiorowości. We Francji np. głównym celem polityki miejskiej jest wdrażanie przez władze publiczne działań w celu rewaloryzacji mających trudności obszarów miejskich oraz zmniejszania nierówności przestrzennych.

Na szczeblu centralnym funkcjonuje też biuro planistyczne zajmujące się rozwojem wielkiego Paryża. Od 1988 roku funkcjonuje także w tym państwie Krajowa Rada Miast, w której skład wchodzi 55 członków pracujących pod kierunkiem premiera. Rada pracuje w trzech zespołach: posłów i radnych reprezentujących wszystkie opcje polityczne, przedstawicieli stowarzyszeń, związków zawodowych i przedsiębiorców oraz specjalistów z różnych branż. Rada wyznacza kierunki polityki miejskiej państwa oraz ma funkcje opiniotawcze i inicjujące np. badania i analizy związane z zakresem jej działania.

Główni aktorzy społecznego wytwarzania przestrzeni

Grupy aktorów	Aktorzy
Inwestorzy	Korporacje międzynarodowe i krajowe, deweloperzy, władze publiczne, rządowe i lokalne
Regulatorzy	Władze publiczne rządowe i lokalne, urbaniści
Wykonawcy	Przedsiębiorstwa budowlane
Recenzenci	Prasa, radio, TV lokalne i centralne
Mieszkańcy	Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty, właściciele kamienic, użytkownicy przestrzeni
Kontestatorzy	Organizacje ekologiczne, stowarzyszenia NIMBY, ruchy miejskie

Opracowanie własne

Mała rola planowania przestrzennego

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są polem gry prowadzonej przez różnych aktorów mających konfliktowe interesy, które są rozstrzygane nie w wyniku fachowego arbitrażu, ale przez głosowanie zwykłe mało kompetentnych radnych.

Bierna rola samorządu, władza dewelopera

Deweloper pozostaje często nie tylko w konflikcie z mieszkańcami, ale także z władzami samorządowymi. Przykładem może być tzw. „Miasteczko Wilanów” wybudowane na terenie kupionym od Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego czyli instytucji państwowej. Po wzniesieniu bloków mieszkalnych okazało się, że ich mieszkańcy nie mają na miejscu ani szkoły, ani innych usług, a nawet ulic. Do ich wytyczenia zobowiązany jest zarząd miasta, który musi wykupić od dewelopera potrzebny na to teren za kilkadziesiąt milionów złotych. Jest to dość typowy przykład polityki miejskiej, polegającej na zaniechaniu. Sytuacja taka jest oczywiście w interesie dewelopera i go wyraźnie faworyzuje. Niezależnie od różnych form ustrojowo prawnych przykład ten pokazuje, że jeden podmiot społeczny (państwowe SGGW) sprzedaje teren prywatnemu przedsiębiorcy, którego część następnie odkupuje od niego drugi podmiot społeczny (samorząd) czyli w rezultacie podatnik.

Polska specyfika – osiedla grodzone

Polskie miasta, a szczególnie Warszawa, nie mają żadnej polityki zapobiegającej powszechnej w budownictwie deweloperskim praktyki grodzenia osiedli, a przeciwnie starają się maksymalnie dbać o interesy dewelopera pozwalając np. na zamykanie miejskich ulic.

**TEREN PRYWATNY
WSTĘP WZBRONIONY
OCHRONA UZBROJONA**

19.04.2008 17:58

Handel wielkopierzchniowy w centralnych częściach miast

W sferze konsumpcji polityka miejska władz samorządowych wydaje się preferować handel wielkopowierzchniowy, także w centralnych lokalizacjach, w ścisłym centrum lub na jego obrzeżach. W miastach Europy Zachodniej handel wielkopowierzchniowy znajduje się na peryferiach, często odległych od centrum. Centralnym lokalizacjom galerii handlowych sprzyjała sytuacja niektórych polskich miast, które nie zostały całkowicie odbudowane po zniszczeniach wojennych toteż istniało sporo wolnych działek nadających się pod zabudowę. Centralne lokalizacje galerii handlowych powodują „wypłukiwanie” sąsiednich śródmiejskich ulic z handlu i usług. W warszawskich galeriach handlowych funkcjonowało ok. 3000 sklepów, podczas gdy na 10 najważniejszych ulicach jedynie ok. 300.

Polityka mieszkaniowa - zaniechanie

Polityka mieszkaniowa państwa i samorządów jest także chaotyczna, niespójna i polega głównie na zaniechaniu. Państwo próbuje wpływać na rynek mieszkaniowy instrumentami fiskalnymi jak dopłaty do kredytów mieszkaniowych lub prawnymi starając się zmienić status spółdzielni mieszkaniowych przekształcając je we wspólnoty mieszkaniowe funkcjonujące już od dość dawna w obiektach, w których mieszkania zostały sprzedane ich użytkownikom. Spółdzielnie mieszkaniowe traktowane są jako relikty PRL chociaż istniały one jeszcze przed II wojną światową.

Zasoby mieszkaniowe pochodzące z przed II wojny światowej i okresu PRL ulegają szybkiemu zużyciu zarówno fizycznemu jak „moralnemu” i nie odpowiadają współczesnym wyobrażeniom dobrego mieszkania. Dekapitalizująca się substancja mieszkaniowa została pozostawiona swojemu losowi. Ani rząd ani samorządy nie mają żadnej koncepcji jej renowacji i modernizacji. Jednym z elementów polityki mieszkaniowej samorządów jest „dzika reprivatyzacja” kamienic z przed II wojny światowej. W ten sposób pozbywają się uciążliwego dziedzictwa. Po odbiór upaństwowionego mienia zgłaszają się prawdziwi i rzekomi spadkobiercy lub potomkowie spadkobierców przedstawiając różne, niekiedy fałszywe, tytuły własności, które w licznych przypadkach są sprzedawane tzw. „czyścicielom kamienic”, którzy z miejsca podnoszą wielokrotnie czynsze i równocześnie zmuszają najemców do opuszczenia mieszkania.

Śmietnik wizualny

W polskich miastach, z małymi wyjątkami do których należy Kraków panuje wszechobecny śmietnik wizualny na który składa się kakafonia szyldów, reklam, bilbordów, banerów itd. Władze miejskie tłumaczą niemożliwość opanowania tego chaosu brakiem regulacji prawnych. Usprawiedliwienie to nie jest do końca prawdziwe, bo władze Krakowa korzystając z istniejących przepisów jakoś sobie poradziły. Rozmieszczanie reklam i szyldów na budynkach i w przestrzeni publicznej powinno znajdować się pod kontrolą odpowiednich służb miejskich. Tolerując ten wizualny śmietnik samorządy sprzyjają obniżaniu jakości przestrzeni.

Pit Bull

Ergebnis
Solarium inside

park
by AAC
COTCHI / YOU

Solarium
Ergebnis

Nowe ceny
Promocyjne

PIT BULL CITY

STUDIO TATUAŻU I KOŁCZYKOWANIA

STUDIO TATUAŻU
I KOŁCZYKOWANIA
WWW.PITBULL-TATTOO.PL

GDAŃSK UL. WALEJCOTY 10 UL. RAJSKA 12 :GDYNIA

SKLEP I SERWIS

biały

WE 1128H

OMN 080

Zasady kształtowania polityki miejskiej w zakresie transportu

Walkability – ruch pieszy, ulice przyjazne pieszym;
Connectivity – spójność połączeń, hierarchii dróg,
możliwość rozrzedzenia ruchu;
Mixed use & diversity – wielofunkcyjność i różnorodność;
Smart transportation – szybki transport, sieci dróg
pieszych, rowerowych;
Sustainability – rozwój zrównoważony;

Polityka miejska państwa

Do instrumentów tej polityki, zdaniem MRR należy Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, która, co jest oczywiste, nie zajmuje się poszczególnymi miastami, a jedynie określa pożądany układ miast w sieci osadniczej kraju, rolę poszczególnych jej ogniw: metropolii, miast średnich itd. oraz powiązania między nimi. MRR postuluje także nowelizacje odpowiednich ustaw przez wprowadzenie zapisów o potrzebie sporządzania „planu zagospodarowania przestrzennego kraju,

„Zagadnienia polityki miejskiej zostały zaliczone - czytamy w dokumencie MRR - jako jedno z ośmiu, „do działu budownictwo, gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa (...) dział ten znajduje się obecnie w kompetencji Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (...) Polityka miejska - w rozumieniu MRR - powinna być traktowana jako polityka wobec miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz sposób ich oddziaływania na obszary otaczające (dyfuzja).

Trudności w realizowaniu polityki miejskiej

Scharakteryzowane obszary polityki miejskiej miast są areną licznych konfliktów, a zarządzanie nimi jest skomplikowane i trudne. O ile niektóre konflikty da się rozwiązywać drogą arbitrażu przy założonej „dobrej woli” zwaśnionych stron, co niestety nie zawsze ma miejsce, to są takie sprzeczności, które wymagają poświęcenia jednych wartości na rzecz innych. Do tych ostatnich należą konflikty dotyczące ochrony środowiska naturalnego i przyrody. Niekiedy zdarza się tak, że jakaś inwestycja np. droga jest niezbędna dla ułatwienia mobilności ludzi, ale jej budowa narusza jakieś dobro przyrodnicze. Do trudno rozwiązywanych konfliktów należą także spory o objęcie ochroną konserwatorską jakiegoś obiektu. W takiej sytuacji kompromis jest zwykle niemożliwy i władze muszą podjąć arbitralną decyzję. Istnieje też liczna kategoria konfliktów typu NIMBY („nie zmieniać niczego co jest w moim sąsiedztwie). Typowym przykładem jest protest grupy mieszkańców domu, w którego sąsiedztwie planuje się zabudowę wolnej działki.

Cel polityki miejskiej

Polityka miejska powinna realizować prawo do miasta, o którym w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku pisał Henri Lefebvre to coś więcej niż tylko o prawo mieszkańców do czystej wody i powietrza, sprawnego transportu komunikacji i rozbudowanej sieci sklepów i usług, ale także prawo do godziwego mieszkania, do możliwości wypoczynku, do urządzonej przestrzeni publicznej, do współdecydowania o zagospodarowaniu miejskiej przestrzeni i jej funkcjonowaniu (Lefebvre, 1972). Mimo postępu w niektórych prawach zbiorowych, prawo do miasta po niemal pół wieku od jego sformułowania nie zostało w najmniejszym nawet stopniu zrealizowane, a przeciwnie obserwować można regres.